

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи иттиҳодияҳои корфармоён

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2004, №5, мод.343)

Маҷлиси намояндагон 31-уми марти соли 2004 қабул кардааст
Маҷлиси миллӣ 29-уми апрели соли 2004 ҷонибдорӣ намудааст

Қонуни мазкур асосҳои умумии ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва ташкилии фаъолияти иттиҳодияҳои корфармоён, ҳуқуқи ӯҳдадорихоӣ онҳоро дар системаи танзими шартномавии муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ муқаррар менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Предмети танзими Қонуни мазкур

Предмети танзими Қонуни мазкур муносибатҳои ҷамъияти мебошанд, ки ҳангоми татбиқи ҳуқуқи корфармоён барои таъсиси иттиҳодияҳо ба мақсади муаррифи ва ҳимояи манфиату ҳуқуқҳои худ дар рафти танзими шартномавии муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ пайдо мешаванд.

Моддаи 2. Мафҳуми иттиҳодияи корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён шакли ташкилоти ғайритиҷоратӣ мебошад, ки ба узвияти корфармоён асос ёфтааст.

Моддаи 3. Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иттиҳодияҳои корфармоён

Қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иттиҳодияҳои корфармоён ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Ҳуқуқи корфармоён ба иттиҳод

Корфармоён ҳуқуқ доранд бидуни ризоияти пешакии мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ дар асоси ихтиёрӣ иттиҳодияҳои корфармоёнро бо мақсади муаррифии манфиатҳо ва ҳимояи ҳуқуқҳои худ дар муносибати байниҳамдигарӣ бо иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои онҳо, мақомоти дигари намояндагии кормандон, мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ таъсис диҳанд.

Давлат бо мақсади рушди шарикӣ иҷтимоӣ, таъмини иштироки корфармоён бо тартиби муқарраршуда дар ташаккули татбиқи сиёсати мувофиқашуда ва таъмини ҳуқуқи корфармоён ба иттиҳод дар баҳши муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ ва муносибатҳои иқтисодӣ ба онҳо марбут мусоидат менамояд.

Моддаи 5. Принципҳои фаъолияти иттиҳодияҳои корфармоён

Фаъолияти иттиҳодияҳои корфармоён дар асоси принципи аъзогиву хоричшавии ихтиёрӣ корфармоён ва (ё) иттиҳодияҳои онҳо сурат мегирад.

Иттиҳодияҳои корфармоён мақсад, намуд ва самтҳои фаъолиятшонро мустақилона муайян менамоянд.

Иттиҳодияҳои корфармоён, иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои онҳо, мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ дар баҳши муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ ва муносибатҳои иқтисодӣ ба онҳо марбут дар асоси принципҳои шарикӣ иҷтимоӣ ҳамкорӣ мекунанд.

Моддаи 6. Мустақилияти иттиҳодияҳои корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён фаъолияти худро новобаста ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ, иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои онҳо, ҳизбу ҳаракатҳои сиёсӣ ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятӣ ба амал мебароранд.

Даҳолати мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ ва шахсони мансабдори онҳо ба фаъолияти иттиҳодияҳои корфармоён, ки ҳуқуқҳои иттиҳодияҳои корфармоёнро маҳдуд месозад ё барои амали қонунии фаъолияти оинномавии онҳо мамониат мекунад, манъ аст.

Тартиби ҳамкориҳои иттиҳодияҳои корфармо он аз ҷониби ҳуди онҳо мувофиқи оиннома ва қарорҳои мақомоти идоракунии иттиҳодияҳои корфармоён муайян карда мешавад.

Моддаи 7. Вазифаҳои асосии иттиҳодияҳои корфармоён

Вазифаҳои асосии иттиҳодияҳои корфармоён инҳоянд:

- иштирок дар гузаронидани музокирот, таҳия кардан ва бастании созишномаҳои дучониба, сеҷониба доир ба масъалаҳои муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ;
- иштирок дар мақомоти доимоамалкунандаи низоми шарикӣ иҷтимоӣ тавассути намояндагони ваколатдори худ, аз ҷумла дар қори комиссияҳои ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ, ноҳиявӣ дучонибаву сеҷониба бо мақсади танзими муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ;
- таъмини ташкили иҷрои ўҳдадорихо, ки корфармоён-аъзои иттиҳодияҳо аз рӯи созишномаҳо қабул кардаанд;
- иштирок дар ҳалли баҳсҳои коллективӣ меҳнатӣ;
- иштирок дар таҳия ва экспертизаи лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, инчунин нақшаи барномаҳо доир ба масъалаҳо, ки аҳамияти калони иҷтимоию иқтисодӣ доранд;
- таъмини иттилоотӣ ва методӣ аъзои иттиҳодияҳо;
- таъмини фаъолияти Ҳамоҳангшудаи аъзои иттиҳодияҳо бо мақсади ҳалли самараноки масъалаҳои иқтисодӣ, истеҳсоли ва иҷтимоӣ.

Моддаи 8. Намудҳои иттиҳодияҳои корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён метавонанд аз рӯи нишонаҳои ҳудудӣ, соҳавӣ, байнисоҳавӣ, ҳудудиву соҳавӣ таъсис дода шаванд.

Иттиҳодияи ҷумҳуриявӣ корфармоён -иттиҳодияе, ки дар асоси ихтиёри аз тарафи иттиҳодияҳои соҳавӣ ҷумҳуриявӣ (байнисоҳавӣ) ва ҳудудии корфармоён таъсис дода шудааст ва дар ҳудуди беш аз нисфи қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият дорад.

Иттиҳодияи соҳавӣ (байнисоҳавӣ) ҷумҳуриявӣ корфармоён-иттиҳодияе, ки дар асоси ихтиёри аз тарафи корфармоёни соҳа (соҳаҳо) ё намуди (намудҳои) фаъолият таъсис дода шудааст, дар маҷмӯъ дар ҳудуди беш аз нисфи қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият дорад ва (ё) бо онҳо на кам аз нисфи қорамандони соҳа (соҳаҳо) ё намуди (намудҳои) фаъолият муносибати меҳнатӣ доранд.

Иттиҳодияи вилоятӣ (аз он ҷумла Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон) корфармоён-иттиҳодияе, ки дар асоси ихтиёри аз тарафи корфармоён ва (ё) иттиҳодияи соҳавӣ вилоятӣ ва шаҳру ноҳиявӣ корфармоён таъсис дода шудааст ва дар ҳудуди як вилояти Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият мекунад.

Иттиҳодияи соҳавӣ вилоятӣ (аз он ҷумла Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон) корфармоён-иттиҳодияе, ки дар асоси ихтиёри аз тарафи корфармоёни соҳа (намуди фаъолият) таъсис дода шудааст ва дар ҳудуди як вилояти Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият дорад.

Иттиҳодияи шаҳрӣ (ноҳиявӣ) корфармоён-иттиҳодияе, ки дар асоси ихтиёри аз тарафи корфармоён ва (ё) иттиҳодияҳои соҳавӣ шаҳрӣ (ноҳиявӣ) таъсис шудааст ва дар ҳудуди як шаҳр ё ноҳия фаъолият дорад.

Иттиҳодияи соҳавӣ шаҳрӣ (ноҳиявӣ) корфармоён-иттиҳодияе, ки дар асоси ихтиёри аз тарафи корфармоёни соҳа (намуди фаъолият) таъсиси дода шудааст ва дар ҳудуди як шаҳр ё ноҳия фаъолият дорад.

БОБИ 2.

ТАШКИЛДИҲӢ, АЗНАВТАШКИЛДИҲӢ ВА БАРҲАМДИҲӢИ ИТТИҲОДИЯҲОИ КОРФАРМОЁН

Моддаи 9. Ташкили иттиҳодияҳои корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён дар асоси қарори муассисон ташкил карда мешаванд.

Муассисони иттиҳодияи корфармоён на кам аз ду корфармо ё ду иттиҳодияи корфармоён шуда метавонанд.

Қобилияти ҳуқуқии иттиҳодияи корфармоён ба сифати шахси ҳуқуқӣ аз лаҳзаи қайди давлатии он бо тартибе, ки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахси ҳуқуқӣ» пешбинӣ намудааст, пайдо мешавад.

Моддаи 10. Ҳуҷчати таъсисоти иттиҳодияҳои корфармоён

Ҳуҷчати таъсисоти иттиҳодияҳои корфармоён оиннома аст.

Оинномаи иттиҳодияи корфармоён бояд масъалаҳои зеринро муайян намояд:

-номи иттиҳодияи корфармоён;

-мақсаду вазифаҳои иттиҳодияи корфармоён;

-маҳалли ҷойгиршавии иттиҳодияи корфармоён;

-тарзи идоракунии иттиҳодияи корфармоён;

-ҳуқуқи ӯҳдадорихоӣ аъзои иттиҳодияи корфармоён;

-шарту тартиби узвият ба иттиҳодияи корфармоён ва хориҷ шудан аз он;

-манбаъҳои ташаққули молу мулки иттиҳодияи корфармоён;

-тартиби ворид сохтани тағйирот ба оинномаи иттиҳодияи корфармоён;

-сохтор, тартиби таъсис ва ваколатҳои мақомоти идоракунии иттиҳодияи корфармоён, инчунин тартиби аз ҷониби онҳо қабул намудани қарорҳо;

-тартиби ба намоянда ва (ё) намояндаҳои иттиҳодияи корфармоён додани ваколат барои бурдани музокироти коллективӣ доир ба таҳия, бастан ва тағйир додани созишномаҳо, инчунин барои ширкат дар раванди созиш ҳангоми сар задани баҳсҳои меҳнатии коллективӣ;

-муқаррароти дигаре, ки ба Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ихтилоф надоранд.

Дар оинномаи иттиҳодияи корфармоён ҷавобгарии узви иттиҳодияи корфармоён барои риоя накардани муқаррароти оиннома, қарорҳои мақоми олии идоракунии он метавонад пешбинӣ шавад.

Тағйирот ба оинномаи иттиҳодияи корфармоён дар асоси қарори мақомоти олии идоракунии он ворид карда мешавад.

Моддаи 11. Азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии иттиҳодияи корфармоён

Азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии иттиҳодияи корфармоён дар асоси қарори дахлдори мақоми олии идоракунии иттиҳодияи корфармоён, инчунин бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

БОБИ 3.

ВАЗЪИ ҲУҚУҚИИ ИТТИҲОДИЯҲОИ КОРФАРМОЁН ВА АЪЗОИ ОНҲО

Моддаи 12. Ҳуқуқҳои аъзои иттиҳодияҳои корфармоён

Аъзои иттиҳодияҳои корфармоён ҳуқуқи баробар доранд.

Аъзои иттиҳодияҳои корфармоён ҳуқуқ доранд:

- дар таъсиси мақомоти идоракунии иттиҳодияҳои корфармоён бо тартибе, ки оинномаи иттиҳодияҳои корфармоён муайян намудааст, иштирок кунанд;

- барои баррасии мақомоти идоракунии иттиҳодияҳои корфармоён оид ба масъалаҳои фаъолияти иттиҳодияҳои корфармоён таклиф пешниҳод кунанд, дар муҳокима, аз ҷумла дар қабули қарори дахлдор бо тартиби муқаррарнамудаи оинномаи иттиҳодияҳои корфармоён ширкат варзанд;

- дар муайян намудани мазмуну мундариҷаи созишномаҳои аз ҷониби иттиҳодияҳои корфармоён басташаванда, ки муносибатҳои иҷтимоию меҳнатӣ ва муносибатҳои ба онҳо марбутӣ иқтисодиро ба танзим мебароранд, ширкат намоёнд;

- оид ба фаъолияти иттиҳодияҳои корфармоён, созишномаҳои аз ҷониби онҳо басташуда, инчунин дар бораи матни ин созишномаҳо маълумот гиранд;

- дар масъалаҳои татбиқи қонунгузорие, ки муносибатҳои меҳнатӣ ва муносибатҳои дигари ба он бевосита алоқамандро ба танзим мебарорад, таҳияи санади меъёрии дохилӣ (локалӣ), ки

муқарароти ҳуқуқи меҳнатиро дар бар мегирад, бастанӣ шартномаву созишномаҳои коллективӣ, инчунин ҳалли баҳсҳои меҳнатии инфиродиву коллективӣ аз иттиҳодияҳои корфармоён кӯмак гиранд;

- узиати иттиҳодияҳои корфармоёнро озодона тарк кунанд;
- ба ҳуқуқҳои дигаре, ки оинномаи иттиҳодияи корфармоён пешбинӣ намудааст.

Моддаи 13. Ҳададорҳои аъзои иттиҳодияҳои корфармоён

Аъзои иттиҳодияҳои корфармоён ӯҳдадоранд:

- талаботи оинномаи иттиҳодияҳои корфармоёнро иҷро намоянд;
- шартҳои созишномаҳоеро, ки иттиҳодияҳои корфармоён бастаанд, риоя кунанд ва ӯҳдадорҳои пешбиниамудаи ин созишномаҳоро иҷро намоянд.

Моддаи 14. Ҳуқуқҳои иттиҳодияҳои корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён ҳуқуқ доранд:

- дар таҳияи таклифҳо ба лоиҳаи барномаҳо, инчунин дар таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ доир ба масъалаҳои, ки аҳамияти калони иҷтимоию иқтисодӣ доранд, ширкат варзанд;
  - намояндагони худро барои иштирок дар ҷаласаи мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи дастури мақомоти дахлдор раво кунанд;
  - бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ аз мақомоти дахлдор дар доираи ваколатҳояшон оиди масъалаҳои меҳнатӣ, иҷтимоию иқтисодӣ маълумот гиранд;
  - манфиати аъзошро дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ, ташкилотҳои ҷамъиятӣ муаррифӣ ва муҳофизат намоянд;
  - намояндагони ваколатдори худро дар сатҳи дахлдор ба комиссияҳои вилоятӣ, шаҳрӣ, ноҳиявӣ дучонибаву сечониба раво кунанд;
  - аз номи аъзои худ ҳангоми музокироти коллективӣ ва бастанӣ созишномаҳо бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ, иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои онҳо доир ба масъалаҳои иҷтимоию иқтисодӣ ва муносибатҳои меҳнатӣ баромад намоянд;
  - дар ҳалли баҳсҳои меҳнатии коллективӣ мувофиқи тартиби пешбиниамудаи қонунгузорӣ ширкат варзанд;
  - барои аз ҷониби корфармоён - аъзои иттиҳодияҳои корфармоён иҷро гардидани ӯҳдадорҳои муқаррарнамудаи созишномаҳо мусоидат намоянд;
  - ба корфармоён доир ба масъалаҳои бурдани музокирот, бастанӣ шартномаву созишномаҳои коллективӣ, ҳалли баҳсҳои меҳнатии коллективӣ кӯмаки машваратӣ методӣ расонанд;
  - барои таъмини фаъолияти оинномавии худ аз воситаҳои ахбори омма истифода кунанд ва муассиси онҳо бошанд, фаъолияти таъбу нашро ба роҳ монанд;
  - ба ассотсиатсияҳои (иттифоқҳои) иттиҳодияи корфармоён бо нигоҳ доштани мустақилият ва ҳуқуқҳои шахси ҳуқуқӣ муттаҳид шаванд;
  - қитъаҳои заминро истифода баранд.
- Иттиҳодияҳои корфармоён инчунин метавонанд ҳуқуқҳои дигари бо оинномаи иттиҳодияи корфармоён пешбиниамударо дошта бошанд.

Моддаи 15. Ҳададорҳои иттиҳодияҳои корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён ӯҳдадоранд:

- санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд;
- бо тартиби пешбиниамудаи қонунгузорӣ музокироти коллективӣ баранд, ҷиҳати шартҳои мувофиқашуда бо иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои онҳо созишнома банданд;
- ба аъзои худ дар ҳусуси созишномаҳои бастаи иттиҳодияҳои корфармоён ва дар бораи ин созишномаҳо маълумот диҳанд;
- ба иттифоқҳои касаба ва иттиҳодияҳои онҳо, мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ маълумотро дар ҳусуси масъалаҳои иҷтимоию меҳнатӣ, ки иттиҳодияҳои корфармоён дар ихтиёр доранд ва барои бурдани музокироти коллективӣ бо мақсади таҳия ва бастанӣ созишномаҳо, инчунин назорати иҷрои онҳо заруранд, пешниҳод намоянд;

- назорати иҷрои созишномаҳои аз ҷониби иттиҳодияи корфармоён басташударо ба амал бароранд;

- баҳри иҷрои ӯҳдадорихое, ки аъзои иттиҳодияи корфармоён дар созишномаҳо пешбинӣ намудаанд, инчунин шартномаҳои коллективии аз ҷониби корфармоён-аъзои иттиҳодияи корфармоён басташуда мусоидат намоянд;

- дар назди аъзои худ аз хусуси фаъолияти иттиҳодияи корфармоён бо тартиб ва дар мӯҳлатҳое, ки оинномаи иттиҳодияи корфармоён пешбинӣ намудааст, ҳисобот диҳанд;

- дар масъалаҳои татбиқи қонунгузорӣ, ки муносибатҳои меҳнатӣ ва муносибатҳои дигари ба он алоқамандро ба танзим мебарорад, таҳияи санади меъёрии амалаш маҳдуд, ки муқаррароти ҳуқуқи меҳнатиро дар бар мегирад, ба таври шартномаву созишномаҳои коллективӣ, инчунин дар ҳалли баҳсҳои меҳнатии инфиродиву коллективӣ ба аъзои худ кӯмак расонанд;

- ӯҳдадорихои дигари бо оинномаи иттиҳодияҳои корфармоён пешбинишударо иҷро намоянд.

Моддаи 16. Моликияти иттиҳодияҳои корфармоён

Иттиҳодияҳои корфармоён метавонанд ҳуқуқи моликият ё дигар ҳуқуқро ба бино, сохтмон, иншоот, фонди манзил, таҷҳизот, асбобу олот, маблағ бо арзи милливу хориҷӣ, коғазҳои қиматнок ва ба молу мулки дигар дошта бошанд.

Аъзои иттиҳодияҳои корфармоён ҳангоми хориҷ шудан аз иттиҳодияҳои корфармоён ҳуқуққояшонро ба молу мулке, ки ба моликияти иттиҳодияи корфармоён додаанд, аз ҷумла ба ҳаққи узвияту ҳаққи дигар аз даст медиҳанд, агар дар оинномаи иттиҳодияҳои корфармоён муқаррароти дигаре пешбинӣ нашуда бошад.

Иттиҳодияҳои корфармоён масъулияти бо молу мулки худ адо кардани ӯҳдадорихои аъзояшонро надоранд.

БОБИ 4.

МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 17. Масъулияти иттиҳодияи корфармоён

Иттиҳодияи корфармоён барои риоя ё иҷро накардани созишномаҳои басташуда дар қисмати ӯҳдадорихои ҳамин иттиҳодия, ки дар созишномаҳо бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон зикр шудаанд, масъул мебошад.

Иттиҳодияи корфармоён аз рӯи ӯҳдадорихои аъзояш, аз ҷумла аз рӯи ӯҳдадорихои онҳо, ки дар созишномаҳои аз ҷониби ҳамин иттиҳодияи корфармоён басташуда пешбинӣ гардидаанд, масъул шуда наметавонад.

Моддаи 18. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
Раҳмонов

Э.

ш. Душанбе 17 майи соли 2004

№ 32